

ВАЛИДИРАНЕ НА НЕФОРМАЛНО И САМОСТОЯТЕЛНО УЧЕНЕ. ИЗ ОПИТА НА ЕВРОПЕЙСКИТЕ СТРАНИ ФИНЛАНДИЯ

Основна характеристика на Системата за професионалното образование и обучение във Финландия е нейната обвързаност с компетенциите. Това е първата страна, която въведе интегрирана концепция за валидиране на неформално и самостоятелно учене. Тази стратегия е разработена като съставна част от Стратегията за учене през целия живот.

След 1990 г. бяха реализирани няколко политически инициативи, които потвърдиха ключовата роля на валидирането: “Закон за национален сертификат за “езикови умения” /1994 г./, “Закон за политехникумите и университетите” /1995 г./, Законите за общообразователните училища, висшите училища, институциите за професионално обучение и институциите за професионално обучение на възрастни /1998 г./.

Тези правни инициативи преследват редица основни цели - признаване на постиженията в индивидуалното образование, подобряване на достъпа до образование и обучение, подкрепа и развитие на индивидуалните стремежи и способности. Днес образователната система на Финландия се основава до голяма степен на компетентностите и приема компетентностите, придобити извън формалното образование и обучение, като еквивалентни на резултатите, постигнати във формалната образователна система.

На пазара на труда се предлагат три основни вида квалификации:

1. Професионални квалификации, придобити в рамките на “тригодишна програма”.
2. Допълнителни професионални квалификации – основно професионално обучение плюс следване и към тях още 3 години професионален опит.
3. Специални професионални квалификации, които отговарят на квалификациите на специалист - основно професионално обучение плюс следване и към тях още 5 години професионален опит.

Стратегията за валидиране на неформално и самостоятелно учене съдържа “План за развитието на образованието и изследванията на Министерството на образованието”, който е в подкрепа на по-нататъшното развитие на неформалното и самостоятелно учене. Основен акцент в този план е създаването на условия и предпоставки за признаване на предшестващите знания, придобити в работата, в обществени дейности или по друг начин. В Националния план за действие по заетостта (Министерство на труда, Финландия, 2000 г.) се изтъква необходимостта от по-нататъшно развитие на валидирането на неформалното и самостоятелно учене. Това би било твърде полезно за възрастните, които могат да валидират придобити знания и опит (като работещи или другаде) и на тази база да се надграждат компетенции.

“Националният борд (съвет) за образование” е институцията, която играе важна роля в координирането на функциите на образователната система, ориентирана към компетенциите. Формално подчинен на Министерството на образованието, този съвет действа като планиращ и експертен орган, който отговаря за началното и средното образование и образованието за възрастни (но не и за висшите учебни

заведения). Националният съвет по образование отговаря за основната учебна програма, която служи за основа на училищата и центровете за професионално обучение при разработването на собствените им програми. В средата на 90-те години учебните заведения получиха повече самостоятелност.

При спазване на определени правила, всяка образователна институция може да осъществява валидиране на неформално и самостоятелно учене, когато има доказани потребности от това. Изборът на методология на оценяването е право на съответната институция.

Социалните партньори участват в планирането на дейности и реалното функциониране на системата, тъй като са представени на всички нива:

1. **“Съвет за обучение на възрастни”** – подчинен е на правителството и има отговорности за проучване, разработване и оценяване на образованието и обучението на възрастни във Финландия.
2. **“Комитети за обучение”**- за създаване на контакти между професионалното обучение и трудовия живот.
3. **“Изпитните комитети”** – работят под управлението на **Националния борд за образование**, организират и контролират провеждането на изпити в областта на професионалното обучение на възрастни.
4. **“Консултативни комитети”** – формират се в учебните заведения за професионално обучение и развиват връзките с местните предприятия и потребителите на кадри.